

Sygn. akt I A Ca 975/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Gulczyńska

Sędziowie: SA Bogdan Wysocki, Jan Futro (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S. (1)

przeciwko A. D. (1) i L. D.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 maja 2012 r.

sygn. akt XII C 2454/2009

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i zasądzoną od pozwanego A. D. (1) kwotę obniża do kwoty (...) (sto czterdzieści dwa tysiące osiemset) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lipca 2010 r. oraz oddala w stosunku do niego dalej idące powództwo a powództwo w stosunku do L. D. oddala w całości, w punkcie 3 i nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Poznaniu) od powoda z przysądzonego roszczenia 46 758,65 zł i od pozwanego A. D. (1) 7136,35 zł oraz w punkcie 4 i zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie 5336,70 zł;
2. oddala apelację pozwanego A. D. (1) w pozostałej części;
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie 12884,40 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego.

Jan Futro Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki

I A Ca 975/12

UZASADNIENIE

Powód J. S. (1) w pozwie wniesionym w dniu 11 grudnia 2009 r. skierowanym przeciwko A. D. (1) i L. D. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 1 097 894 zł wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 272 000 zł od dnia 22 października 1999 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 15 894 zł od dnia 22 października 1999 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 100 000 zł od dnia 25 lipca 2001 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 100 000 zł od dnia 25 sierpnia 2001 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 610 000 zł od dnia 19 kwietnia 2007 r. do dnia zapłaty.

Wniósł też o zasądzenie od pozwanych solidarnie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu twierdził, że pozwany wyrządził powodowi szkodę w związku z zawarciem przez strony w październiku 1999 r. umowy sprzedaży nieruchomości położonej w C., wprowadzając go w błąd, co do rzeczywistej wartości nieruchomości.

Pozwani wnieśli o odrzucenie pozwu w części dotyczącej żądania zapłaty kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lipca 2001 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, ewentualnie o oddalenie powództwa w tym zakresie, a nadto oddalenie powództwa w pozostałej części i zasądzenie na rzecz pozwanych zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 146).

Wyrokiem z dnia 23 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 385 600 zł z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 272 000 zł od dnia 23 października 1999 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 13 600 zł od dnia 23 października 1999 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 100 000 zł od dnia 1 września 2001 r. do dnia zapłaty,

oddalając powództwo w pozostałej części.

Orzekając o kosztach postępowania nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Poznaniu) kwotę 19 214 zł i zasądził od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 2 171,05 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Pozwani A. i L. D. w dniu 22 października 1999 r. sprzedali powodowi oraz jego żonie R. S. nieruchomość położoną w C., dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Cenę sprzedaży nieruchomości strony ustaliły - w oparciu o wycenę sporządzoną przez pozwanego A. D. (1) - na kwotę 310 000 zł. W dniu zawarcia aktu notarialnego pozwani otrzymali od powoda tę kwotę 310 000 zł.

W tym samym dniu powód oraz jego małżonka złożyli pozwany zobowiązanie na piśmie, w którym oświadczyli, że posiadają wobec nich dług w kwocie 150 000 zł i zobowiązali się do jego spłaty do dnia 31 marca 2000 r. Miały to być środki na dokończenie budowy budynku magazynowego wraz z mieszkaniem oraz uporządkowanie działki. Powód i jego małżonka w dniu 25 lipca 2001 r. złożyli dodatkowe oświadczenie potwierdzające istnienie długu wobec pozwanych w kwocie 100 000 zł, który zobowiązali się spłacić do dnia 25 sierpnia 2001 r. z oprocentowaniem 0,25% dziennie. Nie ustalono, czego konkretnie dotyczyło to zobowiązanie, ponieważ strony miały też inne rozliczenia. W każdym razie to zobowiązanie było podstawą roszczeń pozwanych i zasądzenia tej kwoty w innym procesie.

W sierpniu 2001 r. lub maju 2000 r. J. S. (1) przekazał L. D. za pośrednictwem swojej córki J. S. (2) kwotę 24 000 dolarów amerykańskich, której odbiór pozwana pokwitowała bez zaznaczenia daty na dokumencie pokwitowania. Kwota ta stanowiła w złotówkach sumę ponad 100 000 zł.

W 2003 roku A. i L. D. skierowali przeciwko powodowi i jego małżonce do Sądu Okręgowego w Poznaniu pozew o zapłatę, opierając swoje żądanie na zobowiązaniu z dnia 22 października 1999 r. oraz oświadczeniu z dnia 25 lipca 2001 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie o sygnaturze akt I C 1822/03 zasądził solidarnie od powoda i R. S. na rzecz A. D. (1) i L. D. kwotę 100 000 zł wraz z ustawowymi (winno być: umownymi) odsetkami w wysokości 0,25% dziennie.

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego pozwani wszczęli przeciwko powodowi egzekucję. W toku tej egzekucji została sprzedana nieruchomości nabyta od pozwanych.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 maja 2008 r. w sprawie o sygn. akt III K 509/07 A. D. (1) został uznany za winnego występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. popełnionego w ten sposób, że działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poprzez wprowadzenie J. S. (1) w błąd, co do rzeczywistej wartości nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) - doprowadził J. i R. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 310 000 zł tytułem zapłaty ceny kupna ww. nieruchomości w sytuacji, gdy wartość rynkowa nieruchomości wynosiła 38 000 zł, w wyniku czego powstała szkoda w mieniu J. i R. S. w wysokości 272 000 zł stanowiąca mienie znacznej wartości. Powyższy wyrok został utrzymany w mocy Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 sierpnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 106/08.

Skarga J. S. (1) o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa L. D. i A. D. (1) przeciwko R. S. i J. S. (1) o sygn. akt I C 1822/03 została prawomocnie odrzucona.

Małżonkowie S. i małżonkowie D. znali się około 10-15 lat przed transakcją sprzedaży nieruchomości w C.. Utrzymywali kontakty towarzyskie, wyjeżdżali nawet razem na wakacje.

Pozwany zaproponował powodowi kupno jego nieruchomości w C.. Była to działka o powierzchni około 4 800 - 4 900 m² zabudowana budynkiem mieszkalno-warsztatowym. Strony ustaliły cenę na kwotę 310 000 zł i taką kwotę wpisano do aktu notarialnego. Pozwany wskazywał, że budynek jest wykończony w około 80%. Nieruchomość wymagała nakładów, ponieważ cały teren był zarzucony gruzem, okna były zabite deskami, a dach był prowizoryczny. Powód zobowiązał się zapłacić pozwanemu dodatkowo kwotę 150 000 zł w zamian za uporządkowanie terenu, dokończenie budowy oraz załatwienie pozwolenia na użytkowanie budynku.

W tym samym czasie L. i A. D. (2) zaciągnęli pożyczkę w wysokości około 100 000 zł u swoich znajomych K. i R. B.. Pieniądze te zwrócili wiosną 2000 r. Potrzebowali ich na zakup części udziału we współwłasności kamienicy w P. dla swojego syna.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę częściowego uwzględnienia powództwa stanowi przepis art. 415 k.c.

Stwierdził, że fakt wyrządzenia przez pozwanego szkody w majątku powoda nie budzi wątpliwości. Okoliczność ta wynika bowiem z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 maja 2008 r. w sprawie o sygn. akt III K 509/07, którym pozwany został uznany za winnego przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. popełnionego na szkodę powoda i jego małżonki.

Sąd Okręgowy podkreślił, że z mocy art. 11 k.p.c. ustalenia wyżej wymienionego wyroku wiążą sąd w niniejszej sprawie, w tym w szczególności, co do wysokości szkody poniesionej przez powoda ustalonej na kwotę 272 000 zł.

Za częściowo uzasadnione, tj. do kwoty 13 600 zł Sąd Okręgowy uznał żądanie powoda zasądzenia na jego rzecz zwrotu opłat pobranych przy sporządzeniu aktu notarialnego przeniesienia własności nieruchomości, wskazując, że kwota ta stanowi różnicę pomiędzy opłatą pobraną a opłatą, jaką powód zobowiązany byłby uiścić, gdyby cena sprzedaży odpowiadała wartości rynkowej nieruchomości.

Odnosząc się do żądań powoda zasądzenia na jego rzecz kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lipca 2001 r. i kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 sierpnia 2001 r., Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości, tj. 22 października 1999 r. powód wraz z małżonką zobowiązali się zapłacić pozwanym do dnia 31 marca 2000 r. kwotę 150 000 zł, co wynika z dokumentu sporządzonego w tym dniu (k. 13). Na podstawie oświadczenia z dnia 25 lipca 2001 r., które – zdaniem Sądu Okręgowego - dotyczyło innego zobowiązania A. D. (1) i L. D. wnieśli do Sądu Okręgowego w Poznaniu powództwo przeciwko J. S. (1) i sąd ten wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie o sygn. akt I C 1822/03 zasądził na rzecz A. i L. D. solidarnie od powoda i jego małżonki R. S. kwotę 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 0,25% dziennie. Bezsporne między stronami było natomiast, że powód zapłacił pozwanym w roku 2000 lub 2001 kwotę 24 000 \$, stanowiącą ówczesnie równowartość kwoty 100 000 zł. Sąd Okręgowy uznał, że zapłaty wyżej wymienionej kwoty dokonano w wykonaniu zobowiązania powoda i jego żony z dnia 22 października 1999 r. Zdaniem Sądu Okręgowego, ze względu na to, że zobowiązanie to było bezpośrednio związane z transakcją sprzedaży nieruchomości i pozwany nie wykonał na sprzedanej nieruchomości żadnych dodatkowych prac, również ta kwota przekazana przez powoda pozwanym, tj. równowartość 24 000 \$ stanowi element szkody, jaką powód poniósł w wyniku działań pozwanego i jego żony. Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie wykazał szkody, jaką poniósł dokonując zapłaty na rzecz pozwanego kolejnej kwoty 100 000 zł tytułem dalszych rozliczeń między stronami. Przyjął ponadto, że jeżeli istotnie takie rozliczenia miały miejsce, to wynikały one ze stosunku prawnego nie będącego przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie. Pokreślił, że zobowiązanie powoda i jego małżonki do zapłaty na rzecz pozwanych kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami w wysokości 0,25% dziennie nie było przedmiotem rozważań sądu i było przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt I C 1822/03.

Sąd Okręgowy oddalił roszczenie powoda o zapłatę kwoty 610 000 zł tytułem straty poniesionej w związku ze sprzedażą przedmiotowej nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym, wskazując, że powód nie wykazał w tym zakresie poniesienia szkody oraz jej wysokości.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 98 k.p.c. w zw. § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1348 z późn. zm.).

Od wyroku tego zaskarżając go w części, w jakiej uwzględniono powództwo i orzeczono o kosztach procesu apelację wnieśli pozwani zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy:

- art. 386 § 4 k.p.c. poprzez pominięcie badania merytorycznej podstawy roszczenia zgłoszonego przeciwko pozwanej L. D.,
- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego Sąd I instancji nie podzielił zarzutów podniesionych przez pozwanych w piśmie z dnia 8 września 2010 roku, a dotyczących: wniosku o odrzucenie pozwu w części, terminu, od którego powód domagać się może od pozwanych zapłaty odsetek, nie wykazania przez powoda przesłanek odpowiedzialności L. D., której wyrok karny nie dotyczy,
- art. 233 k.p.c. oraz art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów i błędne ustalenie, że postępowanie przed Sądem Okręgowym w Poznaniu sygn. akt: IC 1822/03 dotyczyło jedynie zobowiązania powoda z 25 lipca 2001 roku i nieodrzućcie pozwu w części dotyczącej roszczenia o zapłatę 100 000 zł, które wg ustaleń Sądu I instancji, powód zapłacił pozwanym w dolarach amerykańskich realizując zobowiązanie potwierdzone jego oświadczeniem z 22 października 1999 roku,

- art. 11 k.p.c. poprzez przyjęcie, że sąd cywilny związany jest ustaleniami prawomocnego wyroku karnego skazującego za przestępstwo z art. 286 §1 k.k. również co do wysokości szkody, ewentualnie poprzez ustalenie wysokości szkody w wyższym rozmiarze niż to wynika z treści wyroku sądu karnego, mimo związania ustaleniami tego wyroku;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, poprzez:
- błędne przyjęcie, że rzeczywista wartość nieruchomości sprzedanej przez pozwanych powodowi wynosiła 38 000 zł, mimo braku na tą okoliczność jakichkolwiek innych dowodów niż treść wyroku sądu karnego, którym jednak sąd cywilny w tym zakresie nie był związany,
 - błędne ustalenie, że pozwani zobowiązali się wobec powoda do wykonania jakichkolwiek prac na nieruchomości a nie udzielili mu pożyczki i danie w całości wiary w tym zakresie zeznaniom powoda i odmówienie wiarygodności zeznaniom pozwanych,
 - błędne przyjęcie, mimo jednoczesnego ustalenia na podstawie oświadczeń samego powoda, że kwotę 24 000 USD zobowiązany był zapłacić w zamian za dokończenie budowy budynku magazynowego wraz z mieszkaniem oraz uporządkowaniem terenu, że świadczenie to stanowi element szkody wywołanej przestępstwem stwierdzonym przez sąd karny, a nie wynika z zupełnie innego odrębnego od przestępstwa stosunku zobowiązaniowego,
3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda odsetek od 1999 i 2001 roku, a nie od daty wezwania pozwanych przez powoda do zapłaty odszkodowania.

W konsekwencji wnieśli o uchylenie wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie zmianę wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji pozwani podnieśli nadto zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek do dnia 11 grudnia 2006 r. (k. 268).

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny oddalił złożony w postępowaniu apelacyjnym wniosek pozwanych o przeprowadzenie dowodu z opinii mający wykazać rzeczywistą, inną niż ustalona w wyroku karnym wartość nieruchomości. Złożona opinia jest dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.) i stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Nie jest on natomiast dowodem na prawdziwość treści zawartych w dokumencie. Przeprowadzenie tego dowodu nie miałoby wpływu na rozstrzygnięcie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się w znacznej części zasadna.

Przede wszystkim wskazać należy, że zarówno w pozwie jak i w piśmie wniesionym 14 października 2010 r. powód jednoznacznie wskazywał, że domaga się zasądzenia wskazanych kwot wyłącznie jako naprawienia szkody wyrządzonej mu przestępstwem stwierdzonym prawomocnym wyrokiem karnym (k. 157).

Zasadne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że rozmiar szkody określony w skazującym wyroku karnym z 12 maja 2008 r., tj. 272 000 zł stanowi niezbędny element stanu faktycznego przestępstwa przypisanego pozwanemu i jest przy rozpoznaniu niniejszej sprawy wiążący. Zasadne jest ponadto stanowisko Sądu Okręgowego, że wysokość szkody określona w powyższym wyroku nie zamyka drogi powodowi do dochodzenia dalszych roszczeń odszkodowawczych

i możliwości wykazywania w postępowaniu cywilnym, że poniósł szkodę w większym rozmiarze niż stwierdzona prawomocnym wyrokiem skazującym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2009 r. I PK 60/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 listopada 2010 r. I ACa 865/10). Nie może jednak pozwany obecnie wykazywać, że szkoda ta była mniejsza gdyż wysokość szkody w tym przypadku należy do znamion czynu za który pozwany został skazany.

Wadliwie jednak Sąd Okręgowy uznał, że całkowita szkoda po stronie powoda wynosi 385 600 zł, na którą składają się kwota 272 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 października 1999 r. do dnia zapłaty, kwota 13 600 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 października 1999 r. do dnia zapłaty i kwota 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2001 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy uznał przy tym, że za szkodę w tej wysokości odpowiadają obydwójce pozwani, zobowiązując pozwanych solidarnie do jej zapłaty na rzecz powoda.

Ustalenie Sądu Okręgowego, poczynionymi częściowo na podstawie zeznań powoda, że kwota 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2001 r. została zasądzona tytułem spełnienia przez powoda zobowiązania z dnia 22 października 1999 r., tj. powód zapłacił pozwanym tę kwotę za dokończenie budowy budynku magazynowego wraz z mieszkaniem oraz uporządkowanie działki nie znajduje – poza tymi zeznaniami - podstaw. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego wyroku ustala, że: „W 2003 roku A. i L. D. skierowali przeciwko powodowi i jego małżonce do Sądu Okręgowego w Poznaniu pozew o zapłatę, opierając swoje żądanie na zobowiązaniu z dnia 22 października 1999 r. oraz oświadczeniu z dnia 25 lipca 2001 r.” (str. 3 uzasadnienia). Mimo wniosków obu stron Sąd Okręgowy nie przeprowadził dowodu z dokumentów w aktach tej sprawy. (Był w pozwie wniosek o przeprowadzenie dowodu z tych akt - k. 3; także wnosił o to pozwany w odpowiedzi na pozew - k.147). Do wniosków tych Sąd Okręgowy w ogóle się nie ustosunkował.

Uzupełniając postępowanie dowodowe Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach prawomocnie zakończonej sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt I C 1822/03 tj. pozwu i odpowiedzi na pozew, wyroku Sądu Okręgowego z dnia 1 kwietnia 2004 r. z uzasadnieniem oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 listopada 2004 r. sygn. akt I A Ca 1033/04 z uzasadnieniem.

Z dokumentów powyższych i ustaleń Sądu Okręgowego w Poznaniu (a za nim Sądu Apelacyjnego) wynika, że zasądzona w punkcie 1c zaskarżonego wyroku kwota stanowiła część kwoty pożyczki udzielonej powodowi i jego żonie przez pozwanych w wysokości pierwotnie 150 000 zł. W dniu 22 października 1999 r. powód i jego żona pisemnie potwierdzili istnienie takiego długu wobec powodów, wynikającego z udzielonej im nieoprocentowanej pożyczki w wysokości 150 000 zł, który zobowiązali się oddać do dnia 31 marca 2001 r.

Po częściowej spłacie długu (kapitału i odsetek) złotówkami i dolarami (24 000 USD) w dniu 25 lipca 2001 r. strony zgodnie ustaliły wysokość zadłużenia podpisały dokument, z którego wynikało, że powód i jego żona nie spłacili kwoty 100 000 zł, którą to kwotę zobowiązali się uregulować do dnia 25 sierpnia 2001 r. Tę kwotę Sąd Okręgowy jako pozostałość zobowiązania z 22 października 1999 r. zasądził wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2004 r. a apelację oddalił Sąd Apelacyjny 23 listopada 2004 r. sygn. akt I A Ca 1033/04.

Ustalenie Sądu Okręgowego poczynione w niniejszej sprawie pozostaje w sprzeczności z wskazanymi wyżej dokumentami w tym i wcześniejszymi twierdzeniami powoda. Niezależnie od powyższego, należy stwierdzić, że sam powód w pozwie złożonym w niniejszej sprawie. (k.3,5) jak i w piśmie wniesionym 14 października 2010 r.(k. 160-161) oraz swych zeznaniach wskazywał, iż obie żądane przez niego kwoty po 100 000 zł wynikają z tego samego stosunku i dotyczą zobowiązania do zapłaty z 22 października 1999 r. Powód podał bowiem, że zapłacił pozwanym łącznie 100 000 zł (80 000 z kredytu a pozostała część drobnymi kwotami w łącznej wysokości 10 000 – 15 000 zł) i pozostała mu do zapłaty kwota 50 000 zł. Na poczet tej pozostałej kwoty 50 000 zł wraz z odsetkami podpisał kolejne oświadczenie z 25 lipca 2001 r. o zadłużeniu w wysokości 100 000 zł i przekazał pozwanym na poczet całkowitej spłaty tego zobowiązania kwotę 24 000 \$.

Sam powód też w swych zeznaniach wskazuje, że orzeczenie w sprawie I C 1822/03 dotyczyło rozliczeń stron i zobowiązania z 22 października 1999 r.

Oceniając zeznania powoda, który twierdził, że „Przy okazji tej umowy zobowiązałem się do zapłaty pozwanemu kwoty 150 000 zł w zamian za co on się zobowiązał do uporządkowania tego terenu i dokończenia budowy tego budynku i załatwieniu sprawy oddania budynku do użytkowania stwierdzić trzeba, że są one nie niewiarygodne i podniesione jedynie na użytek niniejszej sprawy. Są sprzeczne nie tylko z dokumentami wskazanymi wyżej (w tym i pochodzącymi od pozwanego) ale i nielogiczne. Dalej bowiem zeznał on, że pozwany nic na działce nie robił, ale nachodził go by wypłacił mu 150 000 zł. Mimo tego, że pozwany nie wywiązywał się z wskazanych ustaleń powód i jego żona przekazywali mu pieniądze a gdy zostało do zapłacenia jeszcze 50 000 zł z odsetkami zdecydowali z żoną, że prześlą mu dalsze żądane pieniądze łącznie 100 000 zł i wystawili z żoną na rzecz pozwanego zobowiązanie, w którym napisali, że jest to reszta kwoty dotyczącej umowy zakupionej nieruchomości, to znaczy tej kwoty dodatkowej 150 000 zł. (k. 233-235)

Zgodzić się więc trzeba z zarzutem pozwanych, że czyniąc w tym zakresie (roszczenie o zapłatę zasądzonej kwoty 100 000 zł z odsetkami) ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy poczynił je w dokonując wadliwiej i wybiórczej oceny zgromadzonych dowodów i pomijając (bez uzasadnienia) inne wnioskowane dowody. Uchybienie to miało wpływ na rozstrzygnięcie.

Tylko w części znajduje podstawy zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. tj. brak wykazania przez powoda przesłanek odpowiedzialności L. D., której wyrok karny i jego procesowe skutki w żaden sposób nie dotyczy. Nie jest tu jednak zasady zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. gdyż ten ostatni przepis skierowany jest do Sądu II instancji, zatem Sąd I instancji nie mógł go naruszyć. Zasadnie jednak apelujący zarzucali brak jakichkolwiek ustaleń w stanie faktycznym co do odpowiedzialności pozwanej, a w szczególności jej zawinienia. Zasadnie zauważyli skarżący, że Sąd wskazał w uzasadnieniu jedynie podstawę prawną powoływaną przez powoda jako przesłankę odpowiedzialności pozwanej, tj. art. 422 k.c., a nadto jako przesłankę solidarnej odpowiedzialności pozwanych art. 441 § 1 k.c. sam nie wskazał, czy podstawy te uznaje za prawidłowe i w konsekwencji nie wskazał na jakiej podstawie zasądził świadczenie od pozwanej.

Z zebranego materiału w tym i zeznań powoda oraz przeprowadzonych dowodów nie wynika podstawa odpowiedzialności pozwanej. Jako dowód na odpowiedzialność pozwanej, powód wskazywał jej zeznania w sprawie III K 509/07 (k. 291). Do wniosku tego Sąd Okręgowy także się nie odniósł. Słusznie jednak dowodu tego nie przeprowadził gdyż ewentualnie byłby to dowód, nie na istotne dla rozstrzygnięcia fakty a jedynie na treść złożonych zeznań pozwanej.

Prawdą jest, że Sąd okręgowy nie wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku, dlaczego nie podzielił zarzutów podniesionych przez pozwanych w piśmie z dnia 8 września 2010 roku, dotyczących wniosku o odrzucenie pozwu w części dotyczącej zasądzenia uwzględnionej przezeń ostatecznie kwoty 100 000 zł. Nie było jednak podstaw do odrzucenia pozwu w tej części. Powód bowiem (jak ostatecznie ustalono bezpodstawnie) domagał się tej kwoty jako części odszkodowania tymczasem w sprawie I C 1822/03, kwota ta została zasądzona od powoda jako świadczenie z tytułu zaciągniętej od pozwanych pożyczki.

Niezasadny jest też zarzut, że Sąd Okręgowy nie wskazał, z jakich przyczyn zasądził odsetki od kwoty 100 000 zł od 1 września 2001 r. W uzasadnieniu wskazał bowiem, że: „Co do początkowej daty terminu, od którego należy liczyć odsetki od kwoty 100.000 zł, którą powód zapłacił na rzecz pozwanych tytułem zobowiązania z dnia 22 października 1999 r., to, o czym już była mowa wyżej, nie było możliwe dokonanie jednoznacznych ustaleń, kiedy powód przekazał ww. kwotę pozwanych. Stąd, Sąd przyjął, iż odsetki od tej kwoty należą się od dnia 1 września 2001r., to jest od najpóźniejszej daty wynikającej z zeznań powoda.”

Zasadnie jednak pozwani zarzucali naruszenie art. 455 k.c. w zakresie zasądzenia odsetek ustawowych. W niniejszym przypadku mamy do czynienia ze zobowiązaniem bezterminowym a art. 455 k.c., określający termin spełnienia świadczenia z takiego zobowiązania wyznacza go jako "niezwłoczny" po wezwaniu przez wierzyciela. Powód nie

twierdził i nie wykazał, aby wzywał pozwanych do zapłaty przed dniem wytoczenia powództwa. Nie było więc podstaw do zasądzenia odsetek już od dnia następnego po zawarciu umowy, tj. 23 października 1999 r. czy od 1 września 2001 r. Odsetki powinny być w tej sytuacji zasądzone od dnia następnego po doręczeniu pozwu pozwany w dniu 21 lipca 2010 r. (k. 137 i 138).

Rzeczywiście też z uzasadnienia Sądu Okręgowego nie wynika sposób wyliczenia kwoty 13 600 zł, tj. kwoty w jakiej sąd uwzględnił żądanie powoda w zakresie opłat poniesionych przy zawarciu umowy sprzedaży. Jak wynika jednak z przepisów w sprawie maksymalnej taksy notarialnej kwota 13 600 zł to wysokość opłaty skarbowej przy wartości czynności notarialnej 38 000 zł. Pozostałych żądanych przez powoda kosztów związanych zawarciem umowy notarialnej Sąd nie uwzględnił.

W myśl uchwały składu 7 sędziów SN z 31 stycznia 2008 r. mającej moc zasady prawnej (sygn. akt III CZP 49/07-Biuletyn SN nr 1/2008) sąd drugiej instancji wiązać jedynie te zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, które wyartykułował w swojej apelacji skarżący; w granicach zaskarżenia sąd bierze z urzędu pod uwagę jedynie nieważność postępowania. Naruszenie prawa materialnego - w tym brak legitymacji procesowej - sąd bierze jednak pod uwagę z urzędu.

Wskazany wyżej wyrok karnym Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 maja 2008 r. pozwany skazany za to, że doprowadził J. i R. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wyniku czego powstała szkoda w mieniu J. i R. S. w wysokości 272 000 zł

Jak też wynika z § 2 aktu notarialnego z dnia 22 października 1999 r. (k. 10) Powód i jego żona nabyli tę nieruchomości po połowie z majątków odrębnych a w ich małżeństwie obowiązywał ustrój rozdzielności majątkowej. Bezspornym jest, że nieuczestnicząca w procesie R. S. żyje. W tej sytuacji oboje małżonkowie S. są uprawnieni do żądania naprawienia szkody po połowie.

Reasumując, pozwany (ale już nie jego żona) zobowiązany jest do naprawienia powodowi szkody, na którą składa się połowa nadpłaconej ceny nieruchomości (tj. 136 000 zł) i połowa nadpłaconych kosztów opłaty notarialnej (tj. 6 800 zł) łącznie 142 800 zł z ustawowymi odsetkami od dnia opóźnienia tj. 22 lipca 2010 r. a w pozostałej części powództwo jego podlegało oddaleniu.

Powództwo w stosunku do L. D. podlegało - z uwagi na brak jakiegokolwiek dowodu zasadności roszczenia - oddaleniu w całości.

Zważywszy, że powód wygrał swoje powództwo w ok. 13 % winien zgodnie z art. 100 k.p.c. ponieść koszty procesu w 87 %.

Na koszty te składają się nieuiszczone koszty sądowe od których powód częściowo był zwolniony, w wysokości 54 895 zł. Powód – uwzględniając wskazane wyżej proporcje - powinien uiścić kwotę 47 758,65 a skoro uiścił już 1000 zł na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz.594 ze zm.) należało ściągnąć od niego z przysądzonego roszczenia 46 758,65 zł. Pozwany D. na podstawie art. 113 ust. 1 wskazanej ustawy winien zapłacić Skarbowi Państwa 7 136,35 zł.

Na pozostałe koszty poniesione przez strony przed Sądem I instancji składają się: w przypadku powoda opłata od zażalenia na postanowienie o oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia – 30 zł, koszty zastępstwa procesowego 7 200 zł i opłata od pełnomocnictwa – 17 zł łącznie 7 247 zł a w przypadku pozwanych koszty zastępstwa procesowego – 7 200 zł i opłata od pełnomocnictwa – 17 zł łącznie 7 217 zł.

Razem koszty procesu (bez opłat sądowych) wyniosły 14 464 zł

Powód jak wskazano wyżej winien te koszty ponieść w 87% tj. w kwocie 12 583,68 zł a skoro je poniósł w kwocie 7 247 winien pozwany zwrócić 5 336,70 zł

Wobec powyższego na podstawie powołanych przepisów i art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 wyroku oddalając apelację w pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c.

Na koszty postępowania apelacyjnego składają się: w przypadku powoda koszty zastępstwa procesowego w wysokości 7 200 zł a w przypadku pozwanych opłata od apelacji – 19 280 zł i koszty zastępstwa procesowego – 5 400 zł razem 24 680 zł

Łącznie koszty postępowania apelacyjnego wyniosły 31 880 zł

Pozwani wygrali apelację w 63 % a więc zgodnie z art. 100 k.p.c. w tej wysokości tj. 20 084,40 zł koszty winien ponieść powód a skoro poniósł w kwocie 7 200 zł winien zwrócić pozwanym 12 884,40 zł

Jan Futro Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki